

КОРИСЛИВА ЗЛОЧИННІСТЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Ковальов Руслан Валерійович

*здобувач освітньо-наукового рівня (доктор філософії),
Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Невар Ігор Валентинович

*здобувач освітньо-наукового рівня (доктор філософії),
Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Злочинність у сфері економічної діяльності – складне суспільно небезпечне явище, яке впливає на стабільність, завдає вагому шкоду економіці країни.

В літературі існують розбіжності до визначення поняття злочинів у сфері економіки. Неодноразово поняття «корисливі злочини», «кримінальна економіка», «тіньова економіка» та інші ототожнюють. Однак мають місце спроби доведення різної природи наведених явищ. Зокрема, О. Яковлев розглядав корисливий злочин як майновий і корисливий, а також злочин у сфері економіки. На думк у С. Кравчука усі ці поняття мають різний спектр вчинення протиправних діянь. Злочини у сфері економіки, стверджує автор, це переважно господарські злочини, злочини у сфері господарської діяльності з використанням службового становища. До злочинів корисливого характеру С. Кравчук відносить діяння, які пов'язані із спричиненням матеріальної шкоди чи отримання матеріальної вигоди [1].

У криміналістичній літературі комплекс злочинів у сфері економіки розглядається як певна технологія злочинного збагачення, в якій виділяють основні і вторинні злочини. До основних відносять корисливі злочини, які вчиняються безпосередньо з метою заволодіння чужими коштами чи іншим майном. Вторинними корисливими злочинами вважають ті, які безпосередньо не надають матеріальної вигоди злочинцю, однак є способом вчинення основного злочину чи його приховування. За своєю сутністю злочини у сфері економіки спрямовані на заволодіння коштами та іншими цінностями і пов'язані із порушеннями законодавчо встановлених норм. Згідно Кримінального кодексу України до злочинів у сфері економіки, зокрема основних, можна віднести шахрайство, заволодіння чужим майном шляхом

зловживання службовим становищем, тоді як до вторинних корисливих злочинів в умовах воєнного стану належать легалізація (відмивання) грошових коштів та іншого майна, здобутих злочинним шляхом, а також фіктивне підприємництво [2].

Корисливі злочини мають надзвичайно складний механізм здійснення, а отже і складний механізм їх виявлення та розслідування. Механізм злочину являє собою систему процесів взаємодії всіх учасників злочину між собою і навколишнім середовищем, що приводить до утворення криміналістично-значущої інформації про злочин, його учасників та результати. Механізм злочину містить відомості про те, яким чином здійснено той чи інший злочин у сфері економіки. Особливість корисливого злочину полягає в тому, що предметом протиправного діяння виступає майно як капітал, а тому має місце підвищена організованість та використання специфічних способів поведінки.

Фактором, який приваблює злочинців до здійснення корисливого злочину виступає розвиток кризових ситуацій в економіці. Не слід ігнорувати факт боротьби за економічну владу, що дає можливість розширення застосування кримінальних способів заволодіння та здійснення протиправних діянь у сфері економіки.

Ще однією із особливостей вчинення корисливих злочинів в умовах воєнного стану можна вважати той факт, що злочинні діяння вчиняються під виглядом різного роду цивільно-правових угод, а тому ззовні вони мають вигляд цілком законних господарсько-фінансових операцій.

Як бачимо аналіз корисливих злочинів в умовах воєнного стану свідчить, що злочинність у сфері економіки є найбільш проблематичним питанням сьогодення. Звісно держава реагує на дані злочини, намагається запобігти їм.

Діяльність правоохоронних органів і органів державної влади з протидії цьому суспільно небезпечному явищу на даний момент, не дивлячись на всі вжиті заходи, не дозволяє забезпечувати належного рівня економічної безпеки в країні. У більшості злочинів корисливої спрямованості є одна спільна риса: вони завжди плануються, завжди умисні, хоча в окремих випадках трапляються і з необережності. Ефективність протидії злочинності безпосередньо залежить від отримання повної та достовірної інформації щодо кількісних і якісних показників певного виду злочинів та визначення тенденцій розвитку досліджуваного феномену [6].

Специфіка складу корисливих злочинів в умовах воєнного стану не дозволяє правоохоронним органам миттєво реагувати на їх вчинення. Практика показує, що всі дії владних органів щодо запобігання

корисливим злочинам супроводжуються виникненням більш новацийних механізмів вчинення корисливих злочинів в умовах воєнного стану. Саме тому дана тема є надважливо і ще тривалий час буде актуальною для досліджень.

Література:

1. Кравчук С. Й. Економічна злочинність в Україні. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://westudents.com.ua/knigi /116-ekonomchna-zlochinnst-v-ukran-kravchuk-sy.html>

2. Меденцев А. М. Характеристика предмета та умов вчинення злочинів у сфері державних закупівель. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive /juspradenc8/65.pdf>

3. Звіт про кримінальні правопорушення, вчинені на підприємствах, установах, організаціях за видами економічної діяльності за 2019 р. *Генеральна прокуратура України* : офіц. сайт. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113899&libid=100820

4. Мельничук Т. В. Ціна економічної злочинності: проблемні аспекти визначення та застосування. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Юриспруденція*. 2013. № 5. С. 189–193.

5. Рівень безробіття в Україні. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/unemploy/>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-395-1-19>

ОБ'ЄКТ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Красовський Олександр Петрович

*здобувач освітньо-наукового рівня (доктор філософії),
Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Білецький Богдан Михайлович

*здобувач освітньо-наукового рівня (доктор філософії),
Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Торгівля людьми, або так зване сучасне рабство, що набуває великих масштабів у сучасному світі, зумовило широке коло наукових досліджень у цій сфері. Найбільш дискусійними виявляються питання щодо об'єкту цього злочину та його місця в системі об'єктів